

A KÉT SPANNRAFT ÁGOSTON

Két magyar scenikus munkásságára pillant rá ez a kiállítás. Apa és fia egyaránt a Nemzeti Színház és a Magyar Királyi Operaház díszlettervezőjeként, díszletfestőjeként működött. Volt idő, amikor ugyanabban a Hermina úti műhelyben alkottak mindketten, s az utókor dolgát azzal sem könnyítették meg, hogy terveiken, festményeiken a jobb sarokban többnyire mindkettőjük képein csupán a „Spannraft Á” olvasható. Az ifjabb Spannraftról mára a szakma egészen megfélemedezett.

Az apa, Spannraft Ármin Ágoston 1855. augusztus 4-én született, s 1910. április 14-én hunyt el. Felesége Walleshauser Erzsébet, házasságukból négy gyermek született: Erzsébet, Paula, Árpád és Ágoston János Gyula.

Spannraft Ármin Ágoston – reáliskolai tanulmányait követően – már 17 éves korától az idősebb Lehmann Mór (1834–1877) keze alatt dolgozott. A Nemzeti Színház híres díszlettervezője lett a mestere. 1873-ban, mindössze 18 évesen már önállóan készítette el Wagner: A bolygó hollandi c. operájának díszleteit. Mestere halála után, 1877-ben Podmaniczky Frigyes báró támogatásával nyugat-európai tanulmányútra utazhatott, majd Bécsben dolgozott. 1880-as hazatérése után négy évig a Nemzeti Színház vezető scenikusa volt. 237 produkcióhoz készített közel 500 tervet, illetve tervvázlatot. Nevéhez fűződik Madách Imre: Az ember tragédiája színpadi díszleteinek megalkotása is – Paulay Ede útmutatásai alapján. 1884-től szinte haláláig a Magyar Királyi Operaház főfestőjeként, díszlettervezőjeként is dolgozott a korabeli kritika, a színházigazgatók és színművészek tisztelete és elismerése mellett. Eközben testvére, Spannraft (Spányi) Antal az ifjabb Lehmann Mór munkatársa volt, majd 1888–1896 között ő lett a Népszínház főfestője.

1904-ben egyik fia, az 1883. március 25-én született Spannraft Ágoston János Gyula is befejezte az Országos Magyar Királyi Iparművészeti Iskolában „díszítő festészeti” tanulmányait, s már egészen fiatalon bekapcsolódott édesapja Hermina úti díszlettervező és díszletfestő műhelyének munkájába. Fiatalon – édesapjához hasonlóan – sokat utazott, elsősorban Rómában, Firenzében, Nápolyban gyűjtött művészeti élményeket, tapasztalatokat. Első felesége, Melczer Mária Erzsébet, akit 1909-ben vett feleségül, fiatalon elhunyt, második feleségétől, Kattausch Ilonától, akivel 1918-ban kötött házasságot, két gyermeke született: Irma és a harmadik Spannraft Ágoston, építésmérnök édesapám. Spannraft Ágoston János Gyula, aki hivatalos iratain kívül mindenhol csak első keresztnévét tüntette fel, 1945. július 14-én bekövetkezett haláláig festett és tervezett.

Mivel mindkét díszlettervező a Spannraft Ágoston nevet használta leggyakrabban, és nemcsak az apa, hanem a fiú munkásságát is a meiningeni stílus, a részletgazdag historizmus, a magyar kései romantika jegyei jellemzik, gyakran csak a terveken szereplő dátumok adnak biztos támpontot a két díszlettervező munkáinak megkülönböztetésére.

Az elmúlt évtizedekben a színháztörténeti lexikonok, elektronikus felületek már csak egyetlen művészt tartanak számon Spannraft Ágoston néven, az 1855-ben született Spannraft Ármin Ágostont.

Mivel gyermekkoromat dédapám és nagyapám díszletfestményei között – a kiállításon is bemutatott Sába királynője, a Rómeó és Júlia –, különféle Mozart- és Wagner-díszletek között töltöttem, s a családi emlékezet régi fotográfiák segítségével is ébren tartotta mindkettejük emlékét, fontosnak tartottam felgöngyölíteni és bemutatni a scenikus Spannraftok történetét.

Spannraft Marcellina